

✝

HANS DANIEL JOHAN WALLENGREN[1].

Det förgångna året, 1894, har för Entomologiska Föreningen i Stockholm varit ett sorgens år. Hon har ej allenast förlorat tre af sina stiftande ledamöter och bland dem sin högt afhållne ordförande, utan mot slutet af året ingick äfven underrättelsen om, att en af hennes hedersledamöter, som gjort sitt namn kändt bland entomologer i alla länder, skattat åt förgängelsen.

Kyrkoherden i Farhult, H. D. J. WALLENGREN, afled nämligen efter endast några dagars sjukdom i lunginflammation den 25 oktober 1894.

[1] För de viktiga bidrag och upplysningar, som jag i och för denna minnesteckning erhållit, dels af den bortgångnes son, kand. H. WALLENGREN, dels af kand. O. HOLMQUIST, ber jag att härmed få frambära min hjärtliga tacksägelse. Den senare har jag isynnerhet att tacka för skildringen af W:s enskilda lif och vanor.

HANS DANIEL JOHAN föddes i Lund den 8 juni 1823 och föräldrarna voro kyrkoherden i Trolle-Ljungby, prosten OLOF PETER WALLENGREN och hans hustru PETRONELLA LUNDELL. De yttre dragen af hans lefnad äro följande: Han blef student i Lund höstterminen 1842, aflade teoretisk teol. examen den 31 mars och praktisk teologisk examen den 17 juni samt prästvigdes den 20 juni 1847; tjänstgjorde med få kortare afbrott dels såsom adjunkt dels såsom v. pastor i Trolle-Ljungby från sept. 1847 till mars 1866, tog pastoralexamen den 1 december 1863 och utnämndes den 20 maj 1864 till kyrkoherde i Farhult, hvilken befattning han dock ej tillträdde förr än 1866. Under denna tid ägnade han sig äfven med stort intresse åt zoologiska studier, försvarade den 12 april 1856 såsom specimen för adjunktur i zoologi en akademisk afhandling (se litteraturfört. n:o 9) och uppfördes den 15 dec. 1854 i första rummet, den 11 oktob. 1856 i andra rummet och den 17 sept. 1859 i tredje rummet till zoologie adjunkturen vid Lunds universitet.

W. hade en liflig kärlek till naturen och dess studium samt drefs däraf till att äfven vid universitetet ägna sig åt detta ämne. Han studerade zoologi under professor NILSSONS ledning och ägnade sig först åt ornithologien, inom hvilket fack han skref flera afhandlingar, som finnas införda så väl i Vetenskapsakademiens skrifter, som i den tyska ornithologiska tidskriften »Naumannia». Bland dessa må här endast omnämnas »Die Vögel Gotlands» 1853 och »Die Brützonen der Vögel innerhalb Skandinavien» 1854—1856. Med understöd af grefve H. G. TROLLE-WACHTMEISTER å Trolle-Ljungby företog W. sommaren 1855 en resa till Tyskland, Böhmen och Österrike och blef då i tillfälle att stifta bekantskap med flera af den tidens mera framstående zoologer och ornithologer, såsom professor J. H. BLASIUS i Braunschweig, A. K. BALDAMUS, J. L. CABANIS i Berlin, J. J. VON TSCHUDI, E. T. VON HOMEYER och prof. PH. CH. ZELLER i Glogau.

W. gjorde äfven tidigt bekantskap med prof. ZETTERSTEDT i Lund samt med prof. BOHEMAN[2] och det var utan tvifvel genom

[2] BOHEMAN vistades under sin skånska resa 1851 en tid hos W:s föräldrar å Ljungby, och W. omtalar flera gånger i sina bref det nöje och den nytta, som han hade af detta besök.

påverkan af dessa framstående entomologer, som hans håg för insekternas studium först väcktes och hans bästa krafter kommo att ägnas åt entomologien. En förändring i hans studieriktning, som prof. NILSSON ej lär hafva gillat.

Redan 1850 utgaf W. sin första afhandling i entomologi, som handlade om fjärilar i nord-östra Skåne och trycktes i Öfversigten af Vet. Akademiens Handlingar. Sitt rykte såsom lepidopterolog grundlade han dock egentligen genom sitt förträffliga arbete öfver Skandinaviens Dagfjärilar, tryckt i Malmö 1853[3]. Sedan DALMAN 1816 utgaf sitt »Försök till systematisk uppställning af Sveriges fjärilar» hade ingen offentliggjort något öfver våra dagfjärilar, och W:s arbete emottogs därföre med största intresse af alla entomologer i norden och är ännu i dag det utförligaste arbete vi äga öfver denna djurgrupp. Redan i detta arbete och ännu mer i dess fortsättning »Skandinaviens-Heterocerfjärilar» framträder författarens sträfvan att genom goda karakterer, hufvudsakligen hämtade från vingribbornas förgrening och anordning, lägga en säker grund för släktenas begränsning och systematiska anordning. Härigenom blir W. jämte H. SCHÆFFER och ZELLER i Tyskland samt P. C. T. SNELLEN i Holland en af de första grundläggarne af den moderna systematiska lepidopterologien. Länge, ja sorgligt nog ännu i dag, har denna mera vetenskapliga och allsidiga riktning haft att bestå en ganska envis kamp mot den ytliga uppfattning, som endast vill taga hänsyn till de yttre färg- och formkaraktererna, som utan något besvär kunna upptäckas. Fjärilarnas systematik, som redan den store LATREILLE kallade för »*crux entomologorum*», är ännu i dag på grund däraf, att de flesta författare, som beskrifvit nya arter, ej kunnat eller velat göra tillräckliga undersökningar för att hänföra arterna till de rätta släktena eller för att nöjaktigt begränsa de nya släktena, ett sådant kaos, att ofantligt mycket arbete ännu måste nedläggas på densamma, innan den kan i någon mån tillfredsställa äfven ganska anspråkslösa fordringar.

På grund af de framstående förtjänster W. visat sig äga såsom lepidopterolog, mottog han 1855 af dåvarande intendenten vid riksmuseets entomologiska afdelning, professor BOHEMAN, det

[3] Detta arbete är tillägnadt hans välvillige, nyss omtalade gynnare grefve TROLLE-WACHTMEISTER.

hedrande uppdraget att bearbeta så väl det rika material af fjärilar, som den välbekante resanden och naturforskaren J. A. WAHLBERG hemfört från Kafferlandet, som ock det material, som insamlats under fregatten Eugenies världsomsegling. På grund häraf kom W. äfven att med största ifver ägna sig åt studiet af de exotiska formerna, isynnerhet de sydafrikanska, och förvärfvade därigenom vidsträcktare vyer samt den artkännedom, som är nödvändig för hvarje systematiker, om han ej alldeles på måfå skall famla omkring i mörkret.

Resultaten af dessa undersökningar finnas nedlagda i flera afhandlingar, af hvilka de förnämsta äro »Kafferlandets Dagfjärilar» 1857, »Heterocerfjärilar samlade i Kafferlandet af J. WAHLBERG» 1865 samt *Lepidoptera* i »Freg. Eugenies resa omkring jorden» 1861. I dessa arbeten beskrifvas 14 nya släkten och 76 nya arter från Kafferlandet samt 16 nya släkten och 70 nya arter från andra trakter af jordklotet. På grund däraf att ett par viktiga arbeten[1], som på 1850-talet utkommo i England, då ej funnos i något svenskt bibliotek och följaktligen ej kunde af W. begagnas, hafva visserligen åtskilliga af W:s nya namn måst utbytas mot andra, som tidigare gifvits af de nämnda författarne, men detta förringar dock föga förtjänsten af W:s arbeten, ty de goda och klara beskrifningarna behålla dock sitt värde äfven om namnen förändras. Det skulle föra oss alldeles för långt, att redogöra för alla andra af W. utgifna lepidopterologiska arbeten. Vi måste därföre inskränka oss till att påpeka n:o 14 och 17 i bifogade litteraturförteckning såsom betydande i systematiskt hänseende samt n:o 28 och 32 såsom viktiga tillägg till W:s föregående arbeten öfver Syd-Afrikas fjäril-fauna. Det sistnämnda arbetet grundade sig på en samling, som hemfördes till Sverige från Transvaal af landtmätaren N. PERSON och förvaras i Malmö museum.

Omfattningen af W:s arbeten öfver lepidoptera kan i viss mån bedömas däraf, att han i dem såsom nya för vetenskapen beskrifvit 130 släkten och 427 arter.

---

[1] DOUBLEDAY & WESTWOOD »Genera of Diurnal Lepidoptera. London». 1847—1851. WALKER »List of Heterocer. Lepidoptera in the British Museum». London. 1854—6.

W. var dock ej blott en framstående lepidopterolog utan ägnade sig äfven åt andra grenar af entomologien, isynnerhet åt studiet af *Neuroptera*, öfver hvilka han utgifvit 14 afhandlingar (n:o 19, 22, 23, 24, 25, 29, 32, 34, 35, 36, 39, 48, 51 och 53 i bifogade litteraturförteckning). Bland dessa är det stora arbetet »Skandinaviens *Neuroptera*. Del. 1. Stockholm 1871 och Del. 2. 1891» det förnämsta. I detsamma behandlas för första gången i ett sammanhang alla Skandinaviens *Neuroptera*, utgörande af *Planipennia* 52 arter och af *Trichoptera* 166 arter. Såsom en särskild förtjänst hos dessa arbeten bör framhållas den omsorg W. nedlagt på den rätta tolkningen af de äldre svenska författarenas och särskildt LINNÉS arter. Denna tolkning gaf anledning till lifligt meningsutbyte mellan honom samt d:r H. A. HAGEN i Cambridge och R. MACLACHLAN i London. I de flesta fall synes W. därvid hafva afgått med segern.

Värdet af W:s arbeten öfver *Neuroptera* framgår bäst af följande yttrande af MACLACHLAN i en kort nekrolog, som finnes intagen i den engelska entomologiska tidskriften »Entomol. Monthly Magazine»: »Genom pastor WALLENGRENS bortgång förlorar Skandinavien en af sina mest framstående entomologer, och den entomologiska vetenskapen en synnerligt noggrann och ovanligt originell författare, som lefde jämförelsevis isolerad i sitt pastorat, men det oaktadt riktade den entomologiska litteraturen med många värdefulla afhandlingar. Hans undersökningar öfver struktur-karakterer hafva i allt väsentligt visat sig riktiga och hans släkten hafva vanligen blifvit antagna. Förf. är skyldig honom stor tacksamhet för den hjälp han i form af upplysningar och material erhöll vid utarbetandet af »The Revision and Synopsis of European Trichoptera». Under de sista åren ägnade sig W. äfven åt *Pseudoneuroptera* och ämnade i Entomol. Tidskrift utgifva en lättfattlig öfversikt öfver våra arter af denna grupp. Döden kom dock och afbröt arbetet, så att endast den första afdelningen, som behandlar Odonaterna, hann utgifvas.

Slutligen har W. äfven bearbetat några grupper bland våra *Diptera* såsom *Tipulidæ* och *Phasinæ*, två gånger, 1854 och 1894, lämnat en öfversikt af Skandinaviens *Corisa*-arter samt beskrifvit åtskilliga nya *Coleoptera* och några *Hemiptera* från södra Afrika.

W. var ej blott entomolog, han ägde äfven ett öppet öga och ett lifligt intresse för studiet af andra djurgrupper och har jämte de förut omtalade arbetena i ornithologi äfven publicerat några uppsatser öfver Skånes land- och sötvattensnäckor.

På grund af sin vetenskapliga verksamhet kom W. snart i brefväxling med flera af utlandets mera bekanta entomologer, blef känd i vida kretsar samt medlem af flera utländska sällskap. År 1871 kallades han till hedersledamot af »De Nederlandsche entomologische Vereeniging» i Haag, den 14 december 1887 till hedersledamot i »Entomologiska Föreningen i Stockholm» och den 8 mars 1893 till en af de 10 hedersledamöterna i »Entomological Society» i London. Ledamot af »Fysiografiska Sällskapet i Lund» blef han 1884, och utländsk ledamot af »Societas pro Fauna et Flora Fennica» 1882.

Flera insekter hafva blifvit uppkallade efter honom. Bland dessa må här nämnas *Usta Wallengreni* FELDER, en egendomlig påfågelspinnare från Syd-Afrika, *Euploea Wallengreni* FELDER från Java, *Teracolus Wallengreni* BUTLER, *Thymelicus Wallengreni* TRIMEN och *Zeritis Wallengreni* TRIMEN, allesammans dagfjärilar från Syd-Afrika. Med afseende på den sistnämnda artens namn yttrar TRIMEN i sitt stora arbete öfver Södra Afrikas fjärilar: »Det är mig ett synnerligt nöje att ägna denna art åt den bekante svenske lepidopterologen, pastor H. D. J. WALLENGREN». En svensk phryganeid, *Apatania Wallengreni*, är äfven af MACLACHLAN uppkallad efter W.

W. meddelade gärna råd och upplysningar till de samlare och forskare, som vände sig till honom, och stod i brefväxling med nästan alla samtida entomologer i Skandinavien och naturligtvis i första rummet med intendenterna vid riksmuseets entomologiska afdelning professorerna BOHEMAN och STÅL. Ur brefväxlingen med de båda sistnämnda tillåter jag mig att här i kronologisk ordning anföra några utdrag, som dels kunna vara af intresse i litteraturhistoriskt hänseende, dels tjäna att belysa W:s karakter och kärlek för entomologien. I bref dateradt Ljungby den 9/9 1851 skrifver han: »Jag har funderat på att framdeles utarbeta på svenska en beskrifning öfver våra dagfjärilar, att börja med för att om möjligt väcka hågen till denna ordnings studerande hos vår ungdom, hvilken saknar alla hjälp-

redor i den vägen, ehuru jag tror, att den ej skulle vara obenägen att formera bekantskap med dessa djur, om jag får döma efter den ande, som härskade uti den skola, som jag bevistade. Därföre har jag börjat samla materialier till en sådan beskrifning, hvilken jag tycker borde hållas i samma anda som BORCK's öfver *Orthoptera*. Detta kan likväl ännu ej ske på ett års tid eller mera, emedan jag gärna ville besöka både Stockholm och Lund dessförinnan». I bref dat. $^{5}/_{7}$ 52: »Sedan jag nu besökt Lund och där genomgått så väl hr professor ZETTERSTEDTS rika enskilda samling som och Akademiens, hvilka med utmärkt välvilja ställdes till min disposition, ämnar jag begifva mig af till Stockholm.»[5] — — — »I Lund tillbringades 3 dagar i sistl. vecka, och hade jag särdeles nöjsamt. GADAMER var med mig, emedan han aldrig förr varit i Lund, och önskade därföre se samlingarna därstädes. Prof. ZETTERSTEDT och adj. DAHLBOM voro särdeles förekommande, och jag erhöll af den förra många rara arter, af hvilka flera exemplar funnos i hans samling. Adj. DAHLBOM gaf mig dessutom en hel del utländska former, hvilka voro rätt intressanta för jämförelse med våra.» — — — »Nu har jag mitt mskr. till beskr. af våra Papilionider så nära färdigt i kladd, att jag saknar blott beskrifning af 6—7 arter, hvilka jag hoppas påträffa i Museum i Stockholm.» Bref af den $^{22}/_{11}$ 53: »Nu fattas endast sista arket af mitt arbete om dagfjärilarna och vill jag hoppas att det hela blir färdigt om 14 dagar», och slutligen i bref af den $^{24}/_{2}$ 54: »Jämte det jag hembär min tacksägelse för sista vänskapsfulla skrifvelsen, har jag äran härhos öfverlämna ett exemplar af mitt arbete om Skand. dagfjärilar utbedjande mig gunstbenäget öfverseende med de fel och brister, som vidlåda detsamma. Det har varit mig dyrare än jag trodde, att det skulle blifva. Det har medtagit $3^{1}/_{2}$ års adjunktslön, så att jag vågar knappt hoppas kunna fortsätta utgifvandet af de följande, ehuru jag redan har hälften af beskrifningarna färdiga till *Sphingoidæ* och *Bombyces*[6], isynnerhet som

[5] Denna resa kom till stånd och W. besökte då för första gången Riksmuseum och studerade där. Sedermera besökte han ytterligare Stockholm för att idka studier vid Riksmuseum somrarna 1870, 1871 och 1873.

[6] För dessas utgifvande erhöll W. 1861 på Vet. Akademiens förord ett statsanslag af 800 riksd.

man ej kan vänta sådan afsättning, att kostnaderna betäckas. Emellertid ångrar jag ej de kostnader, jag haft, endast jag genom utgifvandet af detta arbete kan på något sätt vara nyttig för Sveriges ungdom, och hos dem lifva hågen för naturens studium.» Skandinaviens Dagfjärilar utkom således tidigast i december 1853 eller troligen ej förr än i januari 1854.

Angående sin studiemetod skrifver W. d. 3/4 54: »Jag har gjort mig till regel att noga granska allt sådant (nerver, palper m. m.) icke allenast med loupe utan äfven under mikroskopet och det icke blott på ett exemplar utan på så många som möjligt för att därigenom utfinna säkra kännetecken för släktena och äfven i viss mån för arten, ehuru jag icke intager de för denna på sådan väg utfunna karakterer uti dess diagnos utan vill, såsom jag i det utgifna gjort, upptaga dem i en särskild vid släktet fogad »tabula». Detta är visserligen en tidsödande, men likväl högst intressant undersökning.»

Rörande specimen-afhandlingen för adjunkturen i zoologi finnes i bref af den 8/12 1856 följande upplysning: »Orsaken hvarför sista afdelningen af Anteckningar i Zool., afhandlande de skandinaviska arterna af mollusksläktet *Pupa* är incomplett, är den, att de tvenne sista bladens tryckning ej medhanns före den tid, då afhandlingen skulle spikas och ventileras. Jag lät ej heller sedan trycka dem, emedan jag måste hufvudstupa resa från Lund på tjänstgöring dagen efter ventilerandet, ty Capitlet var mycket nogräknadt med mig i afseende på tjänstledigheten.»

Af brefväxlingen framgår vidare, att manuskriptet till Kafferlandets Nattfjärilar redan 1857 var färdigt att uppsändas till Stockholm, men förkom och till en del (en ofullständig kladd fanns lyckligtvis i behåll) ånyo måste utarbetas, hvilket förklarar, att detsamma först 7 år senare än dagfjärilarna kunde offentliggöras.

Förf. af denna minnesteckning erinrar sig ännu lifligt med hvilken stor glädje de bref, som W. då och då sände till vår fader med upplysningar och förfrågningar rörande Helsinglands insektvärld mottogos af mig och min broder, hvilka på den tiden som bäst höllo på att ströfva omkring i denna då ännu i entomologiskt hänseende nästan okända provins. Ur ett af dessa bref må anföras några rader, som visa att W. en tid umgicks med en mycket vidtomfattande plan, som dock aldrig kom till utförande.

Han skrifver: »Jag håller på med manuskriptet till en svensk insektfauna, omfattande alla Sveriges kända insekter med diagnoser, vistelseort m. m., i samma genre som HARTMANS Flora, troende att därigenom ett behof för nybegynnare skulle blifva afhulpet.»

Sommaren 1877 var förf. i tillfälle att vid ett tyvärr helt kort besök i Farhults prästgård göra W:s personliga bekantskap.

W. var en väldig gestalt, dock något böjd af åren och det ständiga sittandet vid arbetsbordet. Hans ansikte hade ett godt och vänligt uttryck samt var på senare åren inramadt af silfvergrått hår och yfvigt skägg. Hans dagliga lif var ytterst regelbundet; tidigt steg han upp och tidigt gick han till sängs; hela dagen med undantag af måltidstimmarna tillbragtes vid arbetsbordet. Sitt hem, där han njöt af ett lugnt och ovanligt lyckligt familjelif, lämnade han ej ofta. Ett hufvudfel i hans lefnadsordning var, att han åtminstone på äldre dagar sällan unnade sig nödig kroppsrörelse. Hans promenader sträckte sig vanligen ej längre än ned i den till prästgården hörande trädgården; efter ett par minuter brukade han slå sig ned på en soffa i solskenet, satt där en stund och gick sedan åter till sitt arbete.

På grund af hans enkla, måttliga lefnadssätt kunde man vänta, att en lång och kraftig ålderdom skulle varda honom beskärd. De många årens stillasittande hade dock så nedsatt hans lifsenergi, att han ej kunde motstå den i sig själf lindriga sjukdom, hvilken blef hans sista.

W. skildras af dem, som kände honom nära, såsom en man med de ädlaste tänkesätt, en ärlig, okonstlad natur, trogen sin öfvertygelse, fördragsam och hjärtlig, en helgjuten, harmoniskt utvecklad personlighet. Utrustad med en beundransvärd sinnets jämnvikt mötte han lifvets pröfningar manligen; den plötsliga, oväntade förlusten af sin äldste son [7] bar han med den vackraste resignation. Begåfvad med synnerligt godt lynne och sinne för humor förde han gärna skämtet på tungan, men alltid i den blidaste form och i den välvilligaste afsikt.

I hans trefna, gästfria hem, som under den vackra årstiden var samlingsplats för en stor släkt- och vänkrets, kunde unga naturforskare alltid räkna på det vänligaste mottagande. Umgänget

[7] Apotekaren RAGNAR OLOF IVAR WALLENGREN, som var född den 18 april 1863 och afled af hjärtslag den 2 mars 1893. Jfr Ent. Tidskr. 14, p. 187.

med den gamle var ock i ovanlig grad angenämt på grund af hans rättframma, blida väsen och lärorikt genom hans mångsidiga vetande och varma intresse för hvarje gren af biologien.

De moderna rörelserna inom vetenskapen följde han visserligen på afstånd, men med vaken uppmärksamhet; något som man knappt kunde vänta af en forskare, hvars utbildning faller inom en period, då naturvetenskapen var mer beskrifvande än spekulativ. Med sin klara blick och rätta uppfattning af lifvet i naturen förstod han visserligen, att det fanns något sant i läran om formernas härledning ur andra former, men till någon viss af de gängse teorierna ville han — liksom kanske flertalet af nutidens entomologer — dock ej sluta sig.

Vid sin hufvudvetenskap var han fästad med en intensiv hängifvenhet, som gjorde honom arbetet till en vederkvickelse; han bar till naturen den verkliga kärlek, som hos äldre tiders forskare var ett utmärkande drag, men som kanske är mindre vanlig hos den moderna vetenskapens af bekväma laboratorier massvis framalstrade adepter.

W. hade ett ovanligt godt minne, ej minst för personer och händelser; gärna plägade han framlägga sina intryck af de många vetenskapsmän inom och utom landet, med hvilka han särskildt i yngre år stått i intim beröring.

Ett framstående drag hos kyrkoherden W. var hans stora *anspråkslöshet*. Om sin egen verksamhet talade han föga och då alltid i de blygsammaste ordalag; betecknande är äfven, att han såsom förf. sällan använde ordet *jag*. De utmärkelser, hvilka lärda samfund i gamla och nya världen tilldelade honom, förmådde ej bibringa honom den uppfattningen, att han verkligen uträttat något af stort och bestående värde. På tal om hedersledamotskapet i »Ent. Soc. of London» plägade han alltid med öfvertygelse bekräfta: »jag hade visst ej förtjänt det».

Af icke vetenskaplig litteratur intresserade honom mest reseskildringar, hvilka utgjorde hans vanliga aftonlektyr och hvaraf han i sitt bibliotek under årens lopp hopbragte en ej obetydlig samling.

Han närde en djup och fast religiös öfvertygelse, men utan pjunk och småaktighet. Ända till sitt 70:de år predikade han i två kyrkor hvarje söndag. Mellan honom och församlingarna var förhållandet sällsynt godt, förtroligt och hjärtligt.

Den 23 oktober 1860 ingick W. äktenskap med MARIA MAGDALENA SJÖSTRÖM, född i Karlshamn den 1 nov. 1838 och dotter af kantorn därstädes K. O. SJÖSTRÖM och KATARINA MARIA HANSTRÖM. I detta äktenskap föddes honom 10 barn, 5 söner och 5 döttrar, af hvilka 2 söner (HANS THURE SIGURD, f. 24/11 1864, filos. kand. och e. o. amanuens vid zoolog. museum i Lund och YNGVAR SVERKER HERGEIR, f. 22/3 1871, sjöman) samt 5 döttrar (RAGNHILD THORA OLOFINA, f. 31/7 1861, gift 1883 med pastorsadjunkten i Farhult PETER NYMAN; THORBORG ALFHILD DAGMAR, f. 22/10 1867, gift 1886 med kronolänsmannen ANDERS BOLIN i Gärslöf; BRYNHILD THYRA ASTRID, f. 27/11 1877; MAGNHILD ANDOR INGEBORG, f. 25/6 1879 och GUNHILD HEIDI EILISIF, f. 25/6 1879) jämte makan nu stå sörjande vid hans graf.

W. begrofs den 31 oktober 1894 i Farhult. Genom en enkel krans å hans graf sökte Entomologiska Föreningen gifva ett uttryck för sin sorg och saknad.

Utgifna entomologiska skrifter.

1. Fjärilar i Nord-Östra Skåne. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 7, p. 142—145. 1850; 8, p. 283—288. 1851.
2. *Hemiptera* och *Lepidoptera* funna i nordöstra Skåne. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 7, p. 252—256. 1850.
3. Nya svenska *Lepidoptera*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 9, p. 80—82, 214—220. 1852; 10, p. 169—174. 1853. (4 n. sp.)
4. Skandinaviens *Hesperioidæ* med särskild hänsyn till arterna af slägtet *Syrichtus*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 10, p. 19—26. 1853. (1 n. sp.)
5. *Lepidoptera Scandinaviæ Rhopalocera*. Skandinaviens Dagfjärilar. Malmö. 1853. 8:o. 20+280+(2) pg.
6. Om *Sphinx euphorbiæ* LIN. Fn. Sv. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 11, p. 16—18. 1854.
7. Skandinaviens *Corisæ*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 11, p. 140—151. 1854. (4 n. sp)
8. Om *Lycæna argus* och *Lycæna calliopis*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 12, p. 205—210. 1855.
9. Anteckningar i Zoologien. Akademisk afhandling. 1. Lund. 1856. 8:o. 96 pg. Innehåll: 1. Kafferlandets Macrolepidopter-Fauna, p. 1—78. (31 n. sp.). 2. Bidrag till Skandinaviens fauna, p. 79—96 (ej entomologisk).

10. Bidrag till Sveriges Lepidopterfauna. *Analecta Lepidopterologica Scandinaviæ*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 13, p. 213—222. 1856. (1 n. sp.)
11. Kafferlandets Dagfjärilar insamlade åren 1838—1845 af J. A. WAHLBERG. Lepidoptera Rhopalocera in terra Caffrorum annis 1838—1845 collecta a J. A. WAHLBERG. — Sv. Vet. Akad. Handl. 2: 4. 55 pg. 1857. (11 n. gen.; 48 n. sp.)
12. Nya Fjärilslägten. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 15, p. 75—84, 135—142, 209—215. 1858. (48 n. gen.) Auszug von HERR. SCHÆFFER in Corresp. bl. f. Samml. von Ins. 1, p. 29—30. 1860.
13. Öfversigt af Skandinaviens Coleophorer. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 16, p. 163—173. 1859, och Utdr. i »Zeitschr. gesammt. Naturw.» Halle. 15. p. 144—148. 1860.
14. Skandinaviens Fjädermott (*Alucita* LIN.). — Sv. Vet. Akad. Handl. 3: 7. 25 p. Deutsche Uebers. von P. C. ZELLER »Stettin. Ent. Zeit.» 28, p. 321—339. 1867. Engl. Transl. by JORDAN »Ent. M. Mag.» 6, p. 119—125, 149—152. 1869.
15. Lepidopterologische Mittheilungen 1—3. — Wien. Ent. Monatschr. 4, p. 33—46, 161—176. 1860; 7, p. 137—151. 1863. (15 n. gen.; 184 n. sp.)
16. *Lepidoptera* i Svenska fregatten Eugenies resa omkring jorden. Zoologi. 5, p. 351—390; tab. 6—7. Stockholm. 1861. 4:o. (16 n. gen.; 70 n. sp.)
17. Om de till *Lepidoptera Closterocera* (DUM.) hörande familjer och slägten. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 19, p. 177—202. 1862. (8 n. gen.)
18. *Lepidoptera Scandinaviæ Heterocera*. Skandinaviens Heterocer-fjärilar 8:o. *Pars* (Del) 1. *Closterocera*. Skymningsfjärilarne. Lund. 1863. 22+112+(4) pg. (1 n. gen.) — Deutsch. Refer. von P. C. ZELLER Stettin. Ent. Zeit. 30, p. 379—392. 1869. Und Engl. Ref. by A. R. GROTE Bull. Buffalo Soc. N. Sc. 1, p. 183—184. 1874.
    Pars (Del) 2. Spinnarne. Lund. 1869—1885. 443 pg. (11 n. gen.)
19. Bidrag till kännedomen af Sveriges *Neuroptera*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 20, p. 15—26. 1863. (1 n. sp.)
20. Die während der Reise der königl. schwed. Fregatte Eugenie gesammelten schon bekannten Schmetterlinge. — Wien. Ent. Monatschr. 7, p. 65—76. 1863.
21. Heterocerfjärilar samlade i Kafferlandet af J. A. WAHLBERG. — Sv. Vet. Akad. Handl. 5: 4. 83 pg. 1865. (3 n. gen.; 28 n. sp.)
22. Ytterligare bidrag till kännedomen af Sveriges *Neuroptera*. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 22, p. 143—144. 1865.
23. Nordöstra Skånes fauna. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 23, p. 3—15. 1866. — *Coleoptera*, p. 5—7; *Orthoptera*, p. 7; *Hemiptera*, p. 7—8; *Lepidoptera*, p. 8—12; *Neuroptera*, p. 12; *Diptera*, p. 12—14.
24. Anteckningar i Entomologi. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 27, p. 154

—182. 1870. Innehåll: *Neuroptera*, p. 146—171 (1 n. sp.); *Diptera*, p. 171—180; *Hemiptera*, p. 180—181; *Orthoptera*, p. 182. Ref. by MACLACHLAN »Ent. M. Mag.» 7. p. 281—282. 1871.

25. Skandinaviens *Neuroptera*. Stockholm. 4:o. Första afdelningen. *Neuroptera planipennia*. — Sv. Vet. Akad. Handl. 9: 8. 76 pg. 1871. Andra afdelningen. *Neuroptera Trichoptera* (*Phryganea* L.) — Sv. Vet. Akad. Handl. 24: 10. 173 pg. 1891. (7 n. gen.; 3 n. sp.)

26. Bidrag till kännedom af fjärilfaunan på St. Barthelemy. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 28, p. 909—919. 1871. (3 n. sp.)

27. Skandinaviens Pyralider och Choreutider. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 28, p. 961—1060. 1872.

28. Bidrag till södra Afrikas fjärilfauna. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 29: 3, p. 41—61. 1872. (1 n. gen.; 9 n. sp.)

29. Second note on the *Trichoptera* of ZETTERSTEDTS »Insecta Lapponica». — Ent. M. Mag. 10, p. 163—165. 1873. (Published by R. MACLACHLAN.)

30. Tvenne för Skandinaviens fauna nya Pyralider. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 30: 6, p. 43—44. 1873.

31. Index specierum Noctuarum et Geometrarum in Scandinavia hucusque detectarum. — Bih. Vet. Akad. Handl. 2: 4. 37 pg. 1874.

32. *Insecta Transvaaliensia*. Bidrag till Transvaalska republikens i S. Afrika Insektfauna. — Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 32: 1, p. 83—137. 1875. (*Lepidoptera* 1 n. gen.; 47 n. sp.; *Neuroptera* 1 n. sp.; *Hemiptera* 5 n. sp.)

33. Species Tortricum et Tinearum Scandinaviæ. — Bihang Vet. Akad. Handl. 3: 5. 90 pg. 1875.

34. An analysis of the species of Caddis-flies (*Phryganea*) described by LINNÆUS in his »Fauna Suecica». With notes by R. MACLACHLAN. — Journ. Linn. Soc. London. Zool. Vol. 14, p. 726—736. 1879.

35. Descriptions of new species of *Trichoptera* from Scandinavia. — Ent. M. Mag. 15, p. 274—275. 1879. (5 n. sp.)

36. Ett försök att bestämma en del af de utaf H. STRÖM beskrifna norska insekter. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl. 1880. N:o 2. 24 pg.

37. Öfversigt af Diptergruppen *Phasinæ*. — Ent. Tidskr. 1, p. 16—21. 1880.

38. Skandinaviens arter af Tineid-gruppen *Plutellidæ* (STAINT.). — Ent. Tidskr. 1, p. 53—63. 1880. (3 n. gen.)

39. Om Skandinaviens arter af familjen *Phryganeidæ*. — Ent. Tidskr. 1, p. 64—75. 1880. (1 n. sp.; 1 n. gen.)

40. *Coleoptera transvaaliensia*. Bidrag till kännedom om Transvaal-landets i S. Afrika coleopter-fauna. — Ent. Tidskr. 2, p. 9—22. 1881. (22 n. sp.)

41. *Genera nova Tinearum*. — Ent. Tidskr. 2, p. 94—97. 1881. (8 n. gen.)

42. Skandinaviens med ögonlock försedda Tineider. (*Tineæ operculatæ*). — Ent. Tidskr. 2, p. 124—136, 174. 1881.

43. Skandinaviens *Conchylididæ*. — Ent. Tidskr. 2, p. 137—144, 174. 1881.

44. Revision af Skandinaviens *Tipulidæ*. — Ent. Tidskr. 2, p. 177—208, 219. 1881; 3, p. 13—20, 99. 1882. (4 n. gen.)
45. Förteckning på de Ephemerider, som hittills blifvit funna på Skandinaviska halfön. — Ent. Tidskr. 3, p. 173—178, 204—205. 1882.
46. Skandinaviens arter af Tineid-gruppen *Lithocolletidæ* (STAINT.). — Ent. Tidskr 4, p. 195—212, 226. 1883.
47. Skandinaviens *Micropterygides*. — Ent. Tidskr. 4, p. 213—216, 226. 1883.
48. Förteckning å de *Limnophilidæ*, *Apataniidæ* och *Sericostomatidæ*, som hittills blifvit funna på Skandinaviska halfön. — Ent. Tidskr. 5, p. 115—138, 210—222. 1884.
49. H. F. R. H. GADAMER. Nekrolog. — Ent. Tidskr. 6, p. 177—178. 1885.
50. What is the true *Chrysophanus Hippothoë* of LINNÆUS? — Ent. M. Mag. 22, p. 90. 1885.
51. Skandinaviens arter af Trichopterfamiljen *Apataniidæ*. — Ent. Tidskr. 7, p. 73—80. 1886. (1 n. sp.)
52. Skandinaviens Vecklarefjärilar. — Ent. Tidskr. 9, p. 159—198. 1888; 10, p. 17—32, 49—64, 97—112. 1889; 11, p. 145—194. 1890, — Separ. Stockholm. 1890. 8:o. 138 pg.
53. Förteckning öfver *Trichoptera æquipalpina*, som hittills blifvit funna på Skandinaviska halfön. — Ent. Tidskr. 11, p. 1—17. 1890.
54. Revision af släktet *Corisa* LATR. beträffande dess skandinaviska arter. — Ent. Tidskr. 15, p. 129—164. 1894. (1 n. subgen.)
55. Öfversikt af Skandinaviens *Pseudoneuroptera* — Ent. Tidskr. 15, p. 235—270. 1894. — (Ofullbordad, omfattar blott fam. *Odonata*.)

Christopher Aurivillius.